

excolendi occasionem nanciscantur. Sic enim fieri potest, ut, si ingenium magis exercuerint, quaestum quoque rectius prudentiusque facere instituant. Antequam huic officio principes satisfecerint, alias omnes, quibus agricolarum industriam excitent, vias frustra inibunt, frustra scholas condent, frustra praemia dispensabunt.

Deinde utique videndum est, ut, qui rusticum quaestum faciunt, aequalia onera sustineant. In quibus imponendis, ut jam supra dixi, incredibiliter est peccatum. Neque enim ad naturam agrorum, sed ad magnitudinem tantum vectigalia sunt exigenda. Ita quidem ditiorum non deterrentur, pauperiorum vero studia agricolarum, qui numero sunt plurimi, magis adjuvantur. Nam quo quis plus agrorum possidet, eo plus habet redditum, quo quis pauciores agros, eo minus redditum. Horum fructus sunt ad rem rusticam aut familiarem administrandam necessarii, illorum non item. Pauperiores igitur homines rustici cum nunc pro rata parte tantum tributorum persolvere debeant, quantum qui et magnos fundos et, quam in emendandis iisdem collocare possunt, pecuniam possident idoneam, justa ratione pluribus ad agros emendandos et ne mediocriter quidem administrandos praesidiis privantur, et quo ulterius illi proficiunt, eo longius hi post illos relinquuntur. Quod incommodum, ut quam facillime vitetur, opus est, ut magnitudo agrorum omnium a geometris certa quadam et ea quidem maxime solenni mensura exploretur, et quantus cuique fundus sit et quot ad eundem administrandum opes competant, diligenter notetur.

Tum bonorum v. c. agrorum et pratorum compascuorum tollenda est communitas. Qui quidem inter singulos divisi demum colentur libere, et, quot possunt, fructus proferent. Id quod hoc modo effici potest, ut legibus illa communium possessionum abrogatio non imperetur, sed singulis quibusque ex arbitrio agros pro diverso diversorum locorum situ inter se partiendi vel quocunque pacto commutandi redimendive venia detur.

Porro incommoda, quae ex agrorum confinium certo ordine conserendorum necessitate et ex privilegio rura depascendi, aliis con-